

12. Tyshchuk V., Khalymon S. General Artificial Intelligence and the US–PRC Arms Race: Reflections on Global Militarization. *Revista Jurídica Portucalense*. 2026.

13. Parliamentary Research Service. *Legislative Support for the Functioning of Criminal Intelligence*. Kyiv, 2025.

14. Europol. *European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA): Methodology and Strategic Intelligence*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2025.

15. Ozer M., Kucukkaya G., Kose Y. et al. Mapping Trafficking Networks: A Data-Driven Approach to Disrupt Human Trafficking Post Russia–Ukraine Conflict. 2025.

Федчак Ігор Андрійович,

декан факультету № 1 (з підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України) Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

ЦИКЛ АНАЛІТИЧНОЇ РОЗВІДКИ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ В АНАЛІТИЧНИЙ ПРОДУКТ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким зростанням значення інформації та часу як ключових ресурсів, від яких безпосередньо залежить ефективність діяльності організацій, державних інституцій і суспільства загалом. За таких умов своєчасне отримання, критичне осмислення, аналіз і прогнозування інформації набувають визначального значення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Глобалізаційні процеси, цифрова трансформація, розвиток штучного інтелекту та динаміка сучасного безпекового середовища істотно змінюють вимоги до аналітичної діяльності та професійної підготовки аналітиків.

Аналітики працюють в умовах постійного збільшення обсягів інформації, різноманітності її джерел та високої швидкості оновлення. Це ускладнює відбір релевантних відомостей, перевірку їх достовірності, інтеграцію різнорідних даних та формування якісних аналітичних продуктів. У зв'язку з

цим аналітична діяльність розглядається як комплексний багатоетапний процес, що охоплює визначення інформаційних потреб, збір, оцінювання, опрацювання, аналіз інформації, підготовку аналітичних висновків і доведення їх до суб'єкта прийняття рішень.

У професійній діяльності аналітики широко застосовують структуровані аналітичні техніки та методики – системні підходи до збору, опрацювання й оцінювання інформації, які забезпечують логічність, об'єктивність і обґрунтованість аналітичних висновків. Використання таких інструментів сприяє впорядкуванню процесу аналізу, підвищує якість прийняття рішень та мінімізує вплив суб'єктивних факторів. Особливе значення структурованих аналітичних технік полягає в їхній здатності зменшувати негативний вплив когнітивних упереджень і типових помилок мислення, які можуть спотворювати оцінку інформації та прогнозування розвитку подій.

Водночас результативність аналітичної діяльності визначається не лише володінням відповідними методиками, а й умінням аналітика критично оцінювати власний процес мислення, своєчасно виявляти можливі когнітивні викривлення та свідомо застосовувати інструменти, що дозволяють нейтралізувати їхній вплив. Такий підхід сприяє формуванню більш об'єктивних, достовірних і аргументованих аналітичних продуктів.

Когнітивні упередження – це систематичні помилки мислення, спричинені використанням спрощених стратегій обробки інформації (евристик), які допомагають людині приймати рішення в умовах складності та невизначеності, але нерідко призводять до передбачуваних хибних суджень [1, с. 111].

Когнітивні упередження впливають на судження, оцінки, сприйняття себе та оточення [2]. У практиці аналітичної діяльності найбільш поширеними є такі когнітивні упередження, що можуть суттєво впливати на якість оцінювання інформації та обґрунтованість висновків: підтверджувальне упередження; групове мислення; поспішні висновки; ефект нещодавності; кореляційна ілюзія; емоційне забарвлення тощо. Їх своєчасне виявлення та нейтралізація є важливою умовою підвищення достовірності аналітичних висновків.

Розуміння цих когнітивних упереджень допомагає аналітику розвивати критичне мислення та покращувати якість

аналізу, а використання структурованих аналітичних технік має допомогти уникнути цих проблем.

Методологічною основою сучасної аналітичної діяльності є концепція циклу аналітичної розвідки – циклічної моделі, яка структурує послідовність етапів професійної діяльності аналітика, що охоплює діяльність як аналітика, так і суб'єкта прийняття рішень, від початкової постановки завдань до підсумкової оцінки отриманих результатів. Цикл аналітичної розвідки є інтегрованою методологічною моделлю трансформації інформації в аналітичні продукти, що мають практичну цінність для прийняття рішень. Від планування та спрямування до застосування аналітичних технік, оцінки отриманих результатів та поширення інформації – кожен етап циклу має свої особливості, виклики та методології, які потребують глибокого осмислення та професійного застосування.

На відміну від сукупності окремих аналітичних методів чи процедур, цикл аналітичної розвідки забезпечує методологічну цілісність аналітичної діяльності. Він визначає логіку взаємозв'язку між інформаційними потребами, процесами збору, застосуванням аналітичних технік, формуванням висновків, їх поширенням та отриманням зворотного зв'язку. Саме ця системна інтеграція окремих етапів дозволяє розглядати цикл не лише як алгоритм виконання аналітичних процедур, а як універсальну методологічну модель трансформації інформації в аналітичний продукт.

На нашу думку, в умовах цифрової трансформації та інформаційної невизначеності цикл аналітичної розвідки доцільно розглядати як відкриту адаптивну методологічну систему, здатну забезпечувати безперервну трансформацію інформації в аналітичний продукт.

Ефективність циклу визначається не лише якістю виконання окремих етапів, а насамперед рівнем їх інтегрованості та наявністю постійного зворотного зв'язку між замовником і аналітиком.

Аналіз зарубіжних наукових джерел свідчить, що більшість фахівців у галузі аналітики вважають цикл аналітичної розвідки центральним елементом своєї роботи. Як наслідок, цей цикл є предметом багатьох обговорень, оскільки він є ключовим елементом найскладніших аналітичних операцій. Чотири центральні теми – спрямування, збір, застосування аналітичних

технік та поширення – привертають значну увагу, включаючи всі підфункції, що містяться в кожній з фаз циклу [3, с. 19–20].

Водночас слід усвідомлювати, що за кожним етапом циклу аналітичної розвідки стоїть складна взаємодія людського фактора, сучасних технологічних засобів та відповідних методологічних підходів. У практичній діяльності цей цикл рідко реалізується як суворо лінійна послідовність дій. Натомість окремі його етапи можуть виконуватися паралельно, повторюватися або уточнюватися залежно від зміни оперативної обстановки, надходження нової інформації чи коригування інформаційних потреб замовника.

Разом із тим аналіз сучасної практики аналітичної діяльності свідчить, що значна частина фахівців здійснює аналітичну діяльність без системного використання циклу аналітичної розвідки як методологічної основи своєї роботи. У низці випадків це пов'язано не лише з нехтуванням його принципами, а й із недостатнім розумінням його змісту та практичної цінності. Такий підхід негативно позначається на якості аналітичного процесу, ускладнює документування окремих етапів роботи, знижує прозорість прийняття рішень і можливість їх подальшої перевірки. Як наслідок, аналітична діяльність нерідко зосереджується на поясненні вже здійснених подій, тоді як її ключове призначення полягає у своєчасному виявленні тенденцій, прогнозуванні розвитку ситуації та інформаційному забезпеченні управлінських рішень.

У аналітичному середовищі має бути сформовано системне розуміння циклу аналітичної розвідки як комплексного підходу до професійної діяльності.

В умовах сучасних безпекових викликів, пов'язаних із кіберзлочинністю, транснаціональною організованою злочинністю, гібридними загрозами та іншими формами протиправної діяльності, удосконалення методології циклу аналітичної розвідки й розвиток професійних компетентностей аналітиків набувають особливого значення. Саме системне використання цього підходу забезпечує підвищення якості аналітичних продуктів, обґрунтованість управлінських рішень та ефективність діяльності правоохоронних органів. Тому опанування принципів циклу аналітичної розвідки має стати невід'ємною складовою професійної підготовки працівників правоохоронної сфери, насамперед тих, чия діяльність пов'язана з аналітичним забезпеченням і стратегічним управлінням.

Наукова новизна запропонованого підходу полягає у формуванні інтегрованої методологічної моделі, яка поєднує цикл аналітичної розвідки, структуровані аналітичні техніки та механізми управління когнітивними упередженнями як взаємопов'язані складові трансформації інформації в аналітичний продукт. Такий підхід дозволяє забезпечити простежуваність аналітичного процесу, підвищити якість аналітичних продуктів, посилити прогностну складову аналітичної діяльності та створити методологічне підґрунтя для подальшого розвитку кримінального аналізу в правоохоронній сфері.

Список використаних джерел

1. Heuer Richards J. Jr. Psychology of Intelligence Analysis. Washington, D.C.: Center for the Study of Intelligence, Central Intelligence Agency, 1999. 184 pp.
2. Kahneman D., Slovic P., Tversky A. Judgment under uncertainty: Heuristics and biases. Science, 185 (4157). 1974. URL: <https://doi.org/10.1126/science.185.4157.1124>.
3. Сучасна аналітична розвідка: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2026. 456 с.

Форос Ганна Володимирівна,

завідувач кафедри кримінального аналізу
та інформаційних технологій Одеського
державного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

КІБЕРПРОСТІР ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

Сучасний етап цифрової трансформації суспільства характеризується динамічним перенесенням значної частини соціальних, економічних, фінансових та управлінських процесів у цифрове середовище. Одночасно з розширенням цифрових сервісів відбувається еволюція злочинної діяльності, яка дедалі частіше здійснюється із використанням інформаційно-комунікаційних технологій або безпосередньо в кіберпросторі. За таких умов традиційні підходи до кримінального аналізу потребують переосмислення, оскільки об'єктом дослідження стають не лише фізичні особи, матеріальні сліди чи територіальні характеристики злочинності, а й цифрові інформаційні потоки,